

listu SLUŽBA BOŽJA 1971, br. 2, str. 95—99, dakako ako se ozbiljno i teološki taj članak pročita; osim toga izravno sam tretirao pitanje u SVECI, 1970, br. 16, str. 87—94, i 1970, br. 17—18, str. 144—147; opću sam nauku iznio u knjižici LJUBAV U SLUŽBI ŽIVOTA, Zagreb 1969; izravni osvrt na dokument francuskih biskupa publicirao sam 1970, djelomično i u izdanju DOKUMENTI KS, 1970, br. 27, str. 16—25 itd. kao i u brojnim člancima o ovom pitanju. Uvjerena sam da se svako pitanje morala, pa i ovo, mora rješavati ne samo pozivom na ideju nego i pozivom na stav (raspoloženje, neki etos). Zbog svega toga daljnju raspravu s dr. Stefanom Steiner smatram suvišnom i nekorisnom.

Dr. Jordan Kuničić

DOPIS MSGRA JENKA KONGREGACIJI ZA NAUK VJERE I ODGOVOR

Potpisani apostolski administrator u Kopru obraćam se Naslovu s uljudnom molbom, da mi odgovori na postavljena pitanja i time odstrani sumnje, koje su se pojavile u redovima svećenika i vjernika u Jugoslaviji, osobito u Sloveniji, s obzirom na pravilno shvaćanje enciklike *Humanae vitae*.

Dr. Štefan Steiner, profesor moralne teologije u Ljubljani, učenik prof. o. Bernarda Häringa, pozivajući se na izjavu francuskih biskupa (točka 16. od 8. XI 1968) o enciklici *Humanae vitae*, potpuno prihvaća njihovo tumačenje, kojim oni tvrde, da se može na supruge primijeniti načelo *casus perplexus*, kad god ne mogu izvršiti sva dobra ženidbe, i posebno, kad se ne mogu ravnati po Knaus-Oginovoj metodi. Kad su u takvom slučaju oblikovali savjest u molitvi i razmišljanju, odlučuju se za tu dužnost, koja im se *hic et nunc* čini važnija, a osim toga — u tom slučaju kontracepciju samo dopuštaju. Ako izaberu kontracepciju zato da postignu čvrstinu svoje ženidbene sveze, time je samo dopuštaju, a ne namjeravaju.

Prema mojem prosuđivanju svi su jugoslavenski biskupi odbacili takvo stajalište na jesenskom zasjedanju god. 1969. Sada je međutim takvu tezu prihvatila većina članova Komisije za nauk vjere BKJ, pa se sada takvo tumačenje širi među svećenicima i katoličkim intelektualcima.

Stoga postavljam četiri pitanja:

1. Možemo li opravdano smatrati da je *casus perplexus* poteškoća, koja nastaje, kad se hoće uskladiti odgovorno očinstvo s dužnošću očuvanja čvrste ženidbene sveze putem spolnog općenja?

2. Je li ili nije u skladu s naukom enciklike *Humanae vitae* tumačenje francuskih biskupa u izjavi od 8. XI 1968, u točki 16, gdje oni kažu: »Kontracepcija ne može nikada biti dobro. Ona je uvijek nered, ali taj nered nije uvijek grešan. Doista se događa, da se supruzi smatraju suočeni s pravim sukobom dužnosti. S jedne strane, oni su svjesni dužnosti da moraju svaki ženidbeni čin obaviti tako da bude otvoren prema davanju života, ali jednako po savjesti smatraju da moraju izbjeći ili odgoditi novi porođaj, a ne mogu se uteći tomu da se oslone na biološki ritam. S druge strane, ne vide, što se njima tiče, kako da se sad odreknu tjelesnog očitovanja svoje ljubavi, a da ne bude pokolebana čvrstoća njihova ženidbenog života«.

3. Može li se šutnja vrhovnoga učiteljstva u ovom slučaju smatrati kao tiho odobravanje gornje teze, ili se ta teza može prihvatiti kao vjerojatna?

4. Je li moguće, da se savjesni supruzi, koji su o toj stvari dobro poučeni i koji žele živjeti kao pravi kršćani, nađu pred takvim perpleksnim slučajem?

Tumačenje, koje daju francuski biskupi, za mene je neprihvatljivo. Ako ta Kongregacija dađe drugačije tumačenje, s poštovanjem ću ga prihvatiti. Ipak ne mogu zamisliti, kako bi u tom slučaju bilo moguće izbjeći zloporabe i stvarno dopustiti kontracepciju drugim putem.

JANEZ JENKO, škof, ap. adm.

Kongregacija za nauk vjere

Rim

Msgr Janezu Jenku

apost. administratoru

Koper

Prot. br. 52.

Rim, 31. srpnja 1972.

Preuzvišeni,

U pismu br. 137/72 od 1. III 1972. predložili ste ovoj Kongregaciji nekoliko pitanja o pravilnom tumačenju enciklike *Humanae vitae*.

Na postavljena pitanja odgovaram ovako:

Ad 1. Razlikujem: objektivno: *n e g a t i v e*; načelo, koje zabranjuje kontracepciju, uvijek je i bezuvjetno valjano. Subjektivno, ili u subjektivnoj pomućenosti savjesti: *a f f i r m a t i v e*.

Ad 3. Vidi odgovor pod 1.

Ad 3. Vidi odgovor pod 1.

Ad 4. Nije moguće isključiti mogućnost da se subjektivno dogodi takav slučaj.

Konistim se ovom prigodom da Vas s poštovanjem pozdravim

Franjo kard. ŠEPER
prefekt

IZJAVA DOKTRINALNE KOMISIJE

Podpisani predsjednik doktrinalne komisije pri škofovski konferenci Jugoslavije izjavljam:

1) da vsi člani komisije sprejemajo nauk papeške okrožnice *Humanae vitae* kot avtentičen nauk vrhovnega cerkvenega učiteljstva z verno poslušnostjo duha (*religioso animi obsequio*, prim. koncilsko konstitucijo o Cerкви, št. 25),

2) da na seji dne 17. februarja 1972 v Zagrebu nihče, tudi profesor dr. Štefan Steiner ne, ni zagovarjal direktne kontracepcije,

3) da je ista seja z večino glasov ugotovila, da v razlaganju *casus perplexi* dr. Steinerja ni nič proti nauku *Humanae vitae* in moralnih teologov. Dva člana sta se glasovanja zdržala, mons. Jenko pa je glasoval proti.

Jožef Pogačnik
ljubljski nadškof

TRECI KONGRES ZA CRKVENA ZVANJA

U Službi Božjoj br. 2. 1972. objavili smo zaključke prvog, drugog i četvrtog internacionalnog kongresa za duhovna zvanja. Naknadno smo dobili i zaključke trećeg Kongresa.

Uredništvo

PORUKA SVETOG OCA

Uzoriti i Prečasni Gospodin
Gosp. Kard. Gabriel M. Garronne,
Pročelnik Sv. Zbora za kotolički odgoj.

Uzoriti i prečasni Gospodine,

Spremaš se na put u Luzern da tamo kao pročelnik svetog Zbora za katolički odgoj i kao predsjednik papinskog Djela za crkvena zvanja, predsjedjaš trećem Kongresu nacionalnih vođa tog Djela, koji se ove godine ondje sastaje iz mnogih zemalja. Sveti Otac Ti povjerava dužost da, u Njegovo ime, pozdraviš sve one razborite iiskusne ličnosti, da im posvjedočiš Njegovu blagonaklonost i poštovanje te ih pratiš i živo bodniš jer će oni raspravljati o predmetu veoma važnu.

Treba, doista, toplo preporučiti i pomno ispitati zadatak što je kongresu zadan na proučavanje, a to je skrb za one mladiće koji su od 18. do 25. godine pozvani u svećeništvo. Sveti Otac ne sumnja da će o tako potrebnom i važnom pitanju biti iznesena takova mišljenja i smjernice koje će mnogo doprinijeti ne samo k dubljem razumijevanju same stvari nego također i k rješavanju njezinih teškoća i zpletaja. Osobito pak, dat će nam prikladna uputstva da u ovo naše doba na tom polju što uspješnije pastoralno djelujemo.

Kao što je prošlih godina vrlo rado činio, Sveti Otac hvali i sada marno nastojanje što ga ulažete za sveta zvanja, da se istinski i stvarno odgovori željama Drugoga vatikanskog sabora: saborskim je naimé Ocima bilo najviše na srcu da sva kršćanska zajednica promiče djelo za zvanja, i njoj su prvenstveno preporučili »pomagala skupne suradnje... kao što su ustrajna molitva, kršćanska pokora i, iz dana u dan, sve dublja pouka vjernika, bilo putem propovijedanja i katehiziranja bilo također putem raznih sredstava društvenog saobraćaja, te se tako objasni potreba, narav i uzvišenost svećeničkog poziva« (Dekret **Optatum totius**, 2).

Sve se to uvelike tiče predstojećega kongresa, radi se, naimé, o svetim zvanjima što ih, u punom cvetu mladosti, glas Duha, koji puše gdje hoće (isp. Iv 3,8), posvud po svijetu, budi k svećeništvu; radi se o onima, koji su već temeljito upoznali svoju narav i započeli, a možda i završili, određeno školovanje da dođu do položaja u javnom životu; osobito pak o onima koji su potpuno svijesni mjesta što ga zauzimaju u Crkvi te, svaki na svoj način, apostolski već djeluju. Međutim ako se neusporediva svećenička služba, koja, s jedne strane, nastoji jedino oko bogoslužjenja i što savršenijeg prikazivanja Kristova lika, a s druge strane, oko spasavanja ljudi, ne osvjetljuje trajno, prikladno i svestrano,

kako će mladi ljudi koji se, širokogrudni po naravi, oduševljavaju za svakojake napore, uistinu shvatiti potrebe Crkve i sebe posvetiti Bogu da budu djelitelji Njegovih tajna (isp. 1. Kor. 4,1; 1 Pt. 4,10) i da iz bliza vjerno slijede Krista Isusa, Učitelja, Svećenika, Proroka i Kralja?

Zato se njegova Svetost veoma nada da će kongres u Luzernu dati jasne upute za doista prikladnu, valjanu i plodnu katehezu o svećeništvu, koja će srediti nastojanja po zemljama, biskupijama, župama i drugim katoličkim ustanovama i tako duboko zahvatiti mlade duše te im dati jači potstrek da se zauzmu za potrebe Crkve i živo ih oduševiti da se predano otvore ljubavi Kristovoj.

Stoga neophodno je potrebno da katolički odgojitelji bolje upoznaju narav i sposobnosti mladih, i to ne samo običnim iskustvom, nego također sustavnim proučavanjem, jer, dok iznašaća na svim poljima i granama ljudskog znanja i tehnike stalno napreduju te oduševljavaju mlade da ih izuče i njima zagospodare, može se dogoditi da ovi — pa čak i oni koji su obdareni najboljim sposobnostima te se osjećaju spremnima i za najviše pothvate — ne znaju uopće za Crkvu, te, ma da krivo i bezrazložno, drže da je previše odvojena od suvremenog načina života i da ne shvaća zahtjevu ljudi. Radi toga se biskupi i njihovi suradnici moraju osobito trsiti da zvanja mladih ljudi budu ponajvažnijim zadatkom njihove pastirske brige, ili barem ne manje važan nego li su to dječaćka zvanja. Neka se zato posebnim metodama pokuša da se, uz pomoć stručnjaka i osobitih pomagala i studentska i radnička omladina, navikne dolaziti u dodir sa svećenicima i sve bolje ih upoznavati kako bi straneje uočila njihova očekivanja i nastojanja u svećeničkoj službi, te tako bude sve više onih mladića koji će, iz dana u dan, biti navedeni na to da porazmisle, smatraju li se doista pozvanima u svećeničke, i koji će iznaći sredstva za postignuće toga cilja.

Od velike je pak koristi da se onima koji osjete da su pozvani k stevoj službi u toj zrelijoj dobi po istini ukaže na pravi smisao svećeništva i na njegove prave blagodati. Svećenika, naime, koji je suobražen s Kristom, ne smijemo smatrati tek predstavnikom nekog ljudskog odlikovanja a niti vatrenim pobornikom revolucionarnih težnji, ili čovjekom, koji se zalaže samo za građansku pravdu i jednakost: sve će se stvari iznutra obnoviti, poput onih mjera brašna u koje je sakriven kvasac (isp. Lk. 13,21), ako samo svećenik

bude uistinu vjieran i razborit djelitelj Božje riječi, ako bude navješćivao evanđelje siromasima, ako bude sav živio u paschalnom misteriju, ako bude »drugi Krist« ne samo u obavljanju svete službe nego ako se bude takvim i u životu pokazao. Kao što Njegova Svetost napisa u okružnom pismu o svećeničkom celibatu »odaziv božaskom pozvanju jest odgovor kojim se ljubav odaziva ljubavi, koju nam je Krist pokazao na tako uzvišen način. Taj se odaziv zaodjeva nekom tajnovitošću zbog posebne ljubavi za duše i ljude koje je Krist sam vrlo teškim riječima pozvao da idu za njim. Hoće li biti autentična, mora biti posvemašnja, stalna, neprekidna, neodoljiv poticaj na svaki i najviši heroizam« (AAS 59—1967, 666—667).

Dok se mladima stavlja pred oči tako visok ideal, čak i teški tereti što ih treba preuzeti snagom se ljubavi smatraju laganima, a samozataja i mučan put discipline postaju mili jer onima koji ljube sve stvari postaju preobične, pa se i najveće neugodnosti, kad su u pitanju ljudske duše, prihvaćaju vesela srca i vedra čela.

To su eto najvažnije misli što vam ih sveti Otac predlaže, da se, između ostaloga o čem će skorašnji kongres raspravljati, i na njih zajednički osvrnete. Dao Bog veledušni djelitelj i izvor svakoga dobra, da se uberu s vaših razgovora i odluka bogati plodovi: a svemu tome nek bude zalogom i pomoću apostolski blagoslov što ga Kristov Namjesnik od srca podjeljuje Tebi i svima koji budu prisustvovali kongresu da obilujete svim nebeskim darovima.

Izričući od srca i svoje čestitke ostajem s najdubljim štovanjem

Tvojoj Uzoritosti
pokorni i odani H. J. Kard. Cicognani

ZAKLJUČCI KONGRESA

Papinsko Djelo za svećenička zvanja organizira ove studijske sastanke na osnovu svojih Statuta: »Quo impensius Opera Dioeciesana Vocationum Sacerdotium floreat, Pontificium Opus convocat **congressus**, sive ordinarios sive sollemnes, inter Delegatos Operum Diocesanorum et alias personas, quae, iudicio Pontificii Operis, aptae sint ad adiutricem operam praestandam« (A. A. S. XXXV — 1943, 372). »Papinsko Djelo saziva bilo redovite bilo svećanije kongrese

Delegata Dijecezanskih Djela i drugih osoba, koje su, po sudu Papinskog Djela, podesne da dadu svoju pomoć, da bi što bolje uspijevala Biskupijska Djela za Svećenička Zvanja».

Takav je »svečani kongres« na međunarodnoj razini održan u Rimu g. 1962, na kojem su sudjelovali Ravnatelji po biskupijama. G. 1966. i 1967. održani su prvi i drugi studijski kongres: na njima su sudjelovali Nacionalne vođe i drugi Delegati Episkopata, naročito iz Evrope. Treći je kongres bio šire zastupan, ne samo iz Evrope nego i Amerike.

Suradnici na tom zasjedanju predlažu odgovornima za pastoralni rad oko svećeničkih zvanja, kao prilog za razmišljanje, slijedeće zaključke:

— — —

Papinsko Djelo za Svećenička Zvanja, osnovano pri Kongregaciji za Katolički Odgoj, saslušavši mišljenja Nacionalnih Vođa, predložilo je Kongresu za temu: PASTORALNI RAD OKO ZVANJA KOD MLADIĆA OD 18 DO 25 GODINA.

Kongres je bio pripremljen nizom pisanih priopćenja između Delegata, na osnovu zapažanja i anketa provedenih u pojedinim krajevima.

Na Kongresu su sudjelovali Nacionalni Vođe novih zemalja: Austrije, Belgije, Čehoslovačke, Kanade, Francuske, Njemačke, Engleske — Wales, Irske, Jugoslavije, Luksemburga, Malte, Nizozemske, Portugala, Španjolske, Sjedinjenih Američkih Država, Švicarske, Mađarske. Narode latin-američkog Biskupskog Vijeća.

Bili su prisutni Delegati Kongregacije za Istočne Crkve, za Kler, Redovnike i Svjetovne Institute, za Evangelizaciju Naroda.

Radovi su se odvijali pod predsjedništvom Gospodina Kardinala Gabrijele M. Garronne-a, Prefekta Kongregacije za Katolički Odgoj i Predsjednika Papinskog Djela, i Prečasnog Gospodina Mons. Josipa Schröffer-a, Tajnika iste Kongregacije i Potpresjednika Papinskog Djela.

Kardinal Garronne pri otvaranju rada pročitao je Pismo sv. Oca, te je u svome nagovoru upozorio suradnike Kongresa na tri točke:

- tko su i gdje su mladići od 18 do 25 g;
- kako mogu oni prepoznati svoje znanje;
- koja su im pomagala potrebna da slijede zvanje?

Naglašavajući pastoralni clji Kongresa i pozivajući se na Pismo sv. Oca, Kardinal je zamolio učesnike Kongresa da:

- A) Pažljivo ispituju **sadašnje stanje**;
- B) **traže rješenje** za sadašnje teškoće;
- C) **donesu praktične smjernice** kako bi bio uspješniji pastoralni rad za zvanja.

Vođa Nacionalnog Centra za Zvanja u Belgiji pročitao je nakon toga opći izvještaj i uveo u središnje točke problema. Poslije toga je zbor prešao na proučavanje dnevnog reda u tri različite jezične skupine.

Pošto su razmotrili prilike u pojedinim Zemljama, učesnici Kongresa uočavaju da se, usprkos velikim razlikama u prilikama u svakoj skupini, pojavljuju četiri važnija problema, i to:

- I. Doživotna obaveza;
- II. Način pristupa k svećeništvu;
- III. Lik svećenika;
- IV. Kriza vjere kod mladih.

U svjetlu triju preporuka sv. Oca, učesnici su Kongresa ispitali svaku pojedinu od četiriju spomenutih točaka, koje se javljaju kao zajedničke u izvještajima pojedinih jezičnih skupina.

Doživotna obaveza

A) Sadašnje stanje.

Čini se da je u zapadnom svijetu strah pred doživotnom obavezom od 18 do 20 godina gotovo opća pojava. Zato se ne treba čuditi što mnogi mladići nakon srednje škole ne ulaze više u sjemenište. Mladići te dobi mogu se podijeliti u četiri skupine:

1. **oni koji su već u sjemeništu**, ali su mnogi od njih nesigurni o svome zvanju;
2. **oni koji na svoju ruku uče na teološkom fakultetu**, a da se nisu povezali s nekim biskupom i kolebaju se za konačni izbor zvanja;
3. **oni koji polaze univerzu da steknu stručnu naobrazbu** ili su već zaposleni, ali još uvijek postavljaju pitanje o svećeniškom zvanju;
4. **oni koji žive u svijetu studija ili rada**, a da nisu još na čistu da mogu služiti Crkvi prema svojim sposobnostima.

B) Traže se rješenja.

U tom složenom stanju potrebno je pomoći mladima da shvate:

- svačiji je život zvanje;
- svaki život ovisi o vrednotama što ih netko slobodno i trajno odabire;
- dinamični se značaj zvanja otkriva postepeno, s pomoću milosti i uz niz obaveza;
- svako je zvanje u službi Crkve uvijek služba Bogu i odgovor na potrebe ljudi: u toj mjeri zvanje daje prigodu za razvoj osobnosti.

C) Praktične smjernice

Takvo stanje stvari zahtijeva da sav kršćanski narod a osobito svećenici postanu svijesni da **zvanja imade u svim sredinama** te da se za njih valja stvarno zanimati.

Odgovorni u Centrima za zvanja moraju nastojati oko toga da svi koji rade na odgoju mladeži osobito oni koji djeluju:

- u apostolskim pokretima;
- u vojnoj duhovnoj pastvi;
- u dušobrižništvu za studente;
- u obiteljskim pokretima;
- u katehetskim centrima;
- u pastoralnim centrima, itd . . .

osjete taj problem mladih od 18 do 25 godina.

Potrebno je također obratiti se izravno takvim mladima, a pri tom voditi računa o njihovu načinu mišljenja i predložiti im u njihovu načinu govora za razmišljanje teme u vezi s obavezama u zvanju. A te teme za razmišljanje treba širiti i putem sredstava društvenog saobraćanja.

Među mladima treba promicati svaki mogući način rada u apostolatu.

S druge strane potrebno je buditi inicijative upućivanja (u malim skupinama), gdje će mladići zajedno sa svećenicima produbiti svoj odgovor na poziv. — (Za praktične smjernice usporedi: Optatum totius, br. 1—2; Presbyterorum ordinis, br. 11; Poruke Pavla VI: svjetskim danima molitve za zvanja g. 1964, 1965, 1966, 1967, 1968, 1969; — nagovore Pavla VI studijskim kongresima Nacionalnih vođa za zvanja g. 1966, 1967, 1968).

Način pristupa svećeništvu

A) Sadašnje stanje.

Mladićima, koji traže zvanje, veliko sjemenište izgleda previše zatvorena ustanova koja ih kida iz njihova životnog prostora i odvaja od pravih ljudskih problema.

U pluralizmu koji vlada u današnjem svijetu, mnogi mladići osporavaju što je način uvođenja u svećeništvo jedan jedini. Iako prihvaćaju ono što je bitno u svećeničkom odgoju, ipak žele da načina pripreme bude više.

Nekoje mladiće (kao uostalom i njihove roditelje i odgajatelje) smeta sjemenišni školski program, jer u slučaju da se vrate u svijet, ta im je škola bez ikakve koristi za budući život.

B) Traženja rješenja

Tim mladićima, koji traže svoje zvanje, sjemenište ne smije izgledati prije svega kao mjesto, već osobito kao vrijeme odgoja, s različitim iskustvima (staž rada, staž pastoralne djelatnosti itd.) s odgovornošću sjemenišnih odgojitelja i u povezanosti sa sjemenišnom zajednicom. (Za različita iskustva u odgoju usporedi — Optatum totius, br. 12 i 21).

U mnogim zemljama pojavljuju se pokušaji da se odgoj ostvari u nekoliko etapa. Gdje takvo iskustvo postoji treba ga dati do znanja kršćanskom narodu, osobito mladima.

Bilo bi poželjno da prvi stupanj svećeničkog odgoja omogućí takvu intelektualnu izobrazbu, da u slučaju potrebe, sjemeništarcu dozvoli lako ukopčavanje u škole i u građanski život.

To bi se pitanje moralo ozbiljno proučiti u svakom narodu.

Bilo bi također poželjno da, onima koji se ne usmjere prema svećeništvu, i same bogoslovske nauke uzmognu koristiti za druge oblike služenja Crkvi (npr. katehiziranje mladih, katekumenat starijih, vjeronaučna pouka, itd...).

C) Praktične smjernice.

Poželjno je

— da sadržaj i metoda studija budu prilagođeni današnjem načinu mišljenja i da vode računa o ranijem odgoju onih koji dolaze iz radničkog svijeta;

— da sami sjemeništarci aktivno sudjeluju u svom odgoju bilo duhovnom bilo intelektualnom;

— da drugi stupanj odgoja, čini se, bitno leži u osnovnoj inicijaciji u različite službe, s nekom možebitnom specijalizacijom što je zahtijevaju pojedine vrste službi. Poželjno je također da se redovitim blagoslovnim naukama doda po koje iskustvo iz života i iz svećeničke službe. (usp. još Opt. tot. br. 21).

Lik svećenika

A) Sadašnje stanje.

Brojni mladići odbijaju da se vežu ne samo uz stanoviti način odgoja već i uz samo svećeništvo. Svećeništvo je dovedeno u pitanje od strane društva pa čak i od samih svećenika. Mnogi mladići osjećaju, i to vrlo živo, obeshrabrenje mnogih svećenika, koji nemaju više pouzdanja u budućnost svojeg djelovanja u Crkvi i u obnovu svoje službe.

Brojnim se mladićima svećenik čini kao čovjek druge kulture nego li je njihova. Za njih se Crkva utjelovljuje u osobama koje nisu uvijek u stanju shvatiti njihove probleme.

Oni vrlo često misle:

— da će biti korisniji Crkvi kao svjetovnjaci nego kao svećenici;

— da tradicionalni oblici službe ne odgovaraju dovoljno potrebama današnjih ljudi i Crkve.

Iskustvo pokazuje da, ako su jedni vidici života i svećeničke službe teško prihvatljivi — kao npr. služba običnog vršitelja kulta, drugi ih zanimaju — npr. zalaganje svećenika u služenju ljudima.

Pored toga oni ustanovljuju da u praksi, usprkos II Vatikanskom Saboru, stil svećeničkog života nije mnogo posuvremenjen. U takvim okolnostima oni najradije čekaju.

S druge strane, u nekim zemljama, ostaje živo otvoren problem »specifičnosti« prezbiteralne službe, kao i problem mjesta ove službe u sklopu drugih karizama i službi u krilu Crkve.

K tome pridolazi neka nesigurnost o budućnosti klera (nestajanje zvanja, pitanje celibata, strukture Crkve, uklapanje u svijet, razvoj i sazrijevanje osobe, itd...).

B) Traženje rješenja.

Budući da je prezbiterat stvarnost u Crkvi, koja mora odgovarati mnogim potrebama ljudi, poželjno je u sklopu pluriformnog društva misliti na raznolikost oblika službi.

Bilo bi poželjno:

— produbiti pitanje »auktonitet poslušnost« u Crkvi, kao i razloge za celibat:

— obnoviti istinsko »dioništvo« u krilu mjesne Crkve;

— prilagoditi pravne i pastoralne strukture potrebama službe a ne službu strukturama.

Opravdano je misliti, i o tome treba voditi računa, da svećenik mora imati mogućnost ostvariti životno predanje samoga sebe službi. A to često traži stanovitu specijalizaciju, i uvijek obzir prema osobama, istinsku suradnju između biskupa, svećenika, đakona, redovnika i svjetovnjaka (usp. osobito LG br. 28 — Presb. ord. br. 7, 8, 9).

Konkretan život svećenika od velike je važnosti kao »ljudsko posredovanje« poziva na svećeništvo. I zato sve ono što će pomoći da se prebrodi obeshrabrenje, prošireno u kleru nekih krajeva, bit će od bitne važnosti u pastoralnom radu za zvanja. Trebat će otvoriti svećenicima pozitivne perspektive za budućnost, podesne za obnovu njihova pouzdanja u sposobnost Crkve da se suoči s novim prilikama i da se pobrine uvijek za nova svećenička zvanja.

C) Praktične smjernice.

Stil svećeničkog života, kako u župskoj službi tako i u novim oblicima (svećenici radnici, buditelji prirodnih zajednica, svećenici u službi audiovizuelnih sredstava itd. ...) naglo se mijenja.

Granice naroda i biskupija osuđene su na iščezavanje; sve više slabi služba sa samotničkim i bitno teritorijalnim značenjem a u korist služenju raznim društvenim sredinama i raznim ljudskim skupovima.

Poželjno je što bolje upoznati ova ostvarenja, proučavati ih i odrediti da budu predmetom što autentičnijeg dijaloga među biskupima, svećenicima, redovnicima i svjetovnjacima.

Trebat će zauzeti se za promicanje đakonskih zvanja.

Važno je učiniti sve da mladi shvate kako moraju oni biti prvi u tom posavremenjenju.

Nužno je da se shvati karakter prezbitarata: osobni i kolegijalni u isto vrijeme, jer će se upravo po komplementarnosti svećeničkih zadaća ostvariti jedinstvena misija prezbitarnog svećeništva.

Tako će se i po komplementarnosti zadaća prezbitarija, redovništva i laikata ostvariti jedinstveno poslanje Crkve u službi svijetu.

U vezi s time Kongres izražava dvije želje:

1. Da se teološko proučavanje ministerijalnog svećeništva u odnosu na opće svećeništvo vjernika aktivno produbljuje;

2. da točnija informacija objasni prilike i razloge zbog kojih svećenici, redovnici i redovnice napuštaju svoje zvanje; time bi se ispravili pojedini, često krivi, podaci i omogućio jasniji pastoralni rad za zvanja.

Kriza vjere kod mladih

A) Sadašnje stanje.

Sadašnja kriza nije samo sociološkog i psihološkog reda; ona je također plod teškoća povezanih s vjerom.

Kroz čitavu izraelsku povijest opažamo strah pred zalaganjem; apostoli su se također bojali zalaganja.

Mladi se suočavaju s bezbožnom i ravnodušnom okolinom. Uslijed toga postavljaju brojne probleme, među ostalim i odnose:

- među vjerom i kulturom;
- među vjerom i tehnikom;
- među vjerom i osporavanjem (kontestacijom) itd ...

Danas je dovedena u pitanje i sama mogućnost vjervanja.

Mladi razmišljaju s istinskim zanimanjem o bitnim problemima života. Pitaju se o smislu života i smrti, traže jasan odgovor, zasnovan na egzistencijalnom svjedočenju (usp. GS. br. 10).

B) Traženje rješenja.

Suočeni s ovim problemima treba znati:

1. **Uputiti mlade u transcendentnu tajnu Boga u odnosu na svijet.** Ulaženje u ovaj misterij najbolje će se ostvariti proživljenim duhovnim iskustvom, naročito u skupovima apo-

stolata. Za njih se najbolja kateheza ostvaruje u životu kršćanskih zajednica u kojima žive. Oni će kroz ova iskustva na životan način otkriti inicijaciju za općenje s Bogom (otkrivanjem riječi Božje, proučavanjem znakova vremena, molitvom itd. . . .). Još će se u ime svoje vjere, kroz iskustva kršćanske zajednice, moći založiti za službu ljudima.

2. **Uputiti mlade u ekleziologiju.** Analizom misije Crkve otkrit će se ovisnost zvanja i poslanja.

3. Na poseban način pravilno **uputiti mlade u kršćansku antropologiju**, neophodnu da se ispravno postave problemi kao što su: zvanje i prisutnost u svijetu, zvanje i sloboda, zvanje i potpuni razvoj osobnosti itd. . . .

Tokom ove trostruke inicijacije **otkrit će se osoba Krista** koji je izvor i središte svakog poziva.

U ovom kontekstu odgoja u vjereni doći će na vidjelo različite službe u Crkvi a na poseban način mjesto prezbiteralne službe i vrednota religioznog života.

C) **Praktične smjernice.**

Neophodno je važno voditi računa o nenadoknadivoj ulozi metode u svoj toj inicijaciji. Metoda zahtjeva određeno prilagođivanje pojedincu. Mora voditi računa o njegovu načinu izražavanja i o njegovu načinu mišljenja. Nije moguće doći danas u dodir s mladima od 18 do 25 godina namećući im stanovite istine nego saopćavajući ih dijalogom i svjedočenjem. Svećenike treba tako odgajati da budu sposobni za ovakav dijalog i ovakve autentične odnose.

Danas već postoje u svijetu brojna iskustva (duhovni vikendi, obnove, studijski i istraživački višetjedni sastanci, organizacije mladih istraživačkih skupina itd. . . .). Mladi izražavaju želju za takvim susretima kako bi osvijetlili svoju vjeru. U tu svrhu ne žale žrtvovati sedmične praznike ni svoj novac.

Potrebno je znati pomoću što podesnijih sredstava razvijati takve skupine istraživača i takve inicijative.

Mislimo da će takve skupine dovesti do novog tipa zvanja koja će niknuti iz radničkog svijeta i iz krugova sveučilištaraca i koja će biti u stanju odgovoriti iščekivanju sutrašnje Crkve.

Zaključci kardinala Garronnea

Ako je na svršetku ovih dana moguć neki osvrt, onda treba podvući u isti mah sve probuđeniju i življu svijest o ozbiljnosti i teškoći problema zvanja kao i to da je za suočenje s njime krajnje nužno da mu pristupimo s autentičnom vjerom, jer je ona jedini uspješni izvor nade i plodnog djelovanja.

Doista, izuzev nekoliko rijetkih zemalja koje se u strašnim nedavnim i sadašnjim kušnjama drže na visokom duhovnom stupnju i na izvoru izvanrednih milosti — kao što su Poljska, Jugoslavija i Meksiko, pitanje zvanja poprima iz godine u godinu sve ozbiljniji karakter.

Izvještaji i izmjene misli ističu još jednom temeljnu istinu: sudbina zvanja ne može ne biti tijesno povezana s općim prilikama u kakovim se danas nalazi Crkva i svijet.

Mladi dolaze iz takvog svijeta u kojem je svako preuzimanje doživotne obaveze neshvatljivo i zazorno. Oni žive u povijesnom razdoblju kada svećenik, pod pritiskom pastoralne neizvjesnosti, počinje sumnjati u samoga sebe i kada Sjemenište dolazi u pitanje. Sama vjera više manje podliježe pomutnji nastaloj u svačijoj savjesti zbog razvoja, izvanrednog po dubini i brzini.

Bez sumnje nijedna inicijativa, bilo u razmišljanju bilo u djelovanju, neće biti uzaludna. Ne smije se propustiti prikladna mjera kad se radi o zvanju. No, tri stvari dolaze do punog izražaja:

— neophodna potreba da se u toj velikoj današnjoj zbirci čvrsto držimo bitnih vrednota vjere.

— dosljedno, i potreba da ne gubimo s vida Crkvu, njezino Učiteljstvo i Tradiciju, kako bismo bili sigurni da, dok svaki na svoj način tumačimo ove vrednote nećemo zaći s pravoga puta.

— i napokon potreba da budemo aktivno i tijesno solidarni sa svima u traženju, proučavanju i njegovanju zvanja, kakve god ona bila naravi, djecezanskih, misionarskih ili redovničkih.

Što su inicijative i obnove snažnije i smionije, to je potrebnije ostati na liniji duha. Osobito i prije svega, značilo bi raditi naopako i osuditi se na neuspjeh, budu li se ignorirala ili smatrala nevažnim ona svijetla koja Bog daje svo-

joj Crkvi preko Sabora: Upravo odatle moramo polaziti. Tu je istinski izvor nade, tu je garancija protiv pustolovina, tu je osiguranje milosti.

— — —

Za prijevod iz francuskog originala i u usporedbi sa talijanskim prijevodom pobrinuo se Msgr. Josip Pavlišić.

POSLANICA SV. OCA O SREDSTVIMA DRUŠTVENOG SAOBRAĆANJA

Braćo i sestre, raspršeni po cijelom svijetu,
i vi svi ljudi dobre volje!

Današnji čovjek može lako uočiti da mnoge svoje sudove, stavove, pristanke i suprotstavljanja duguje sredstvima društvenog saobraćanja.

Današnji život izlaže mlade i odrasle skoro neprekidnoj poplavi informacija i mišljenja, slika i zvukova, prijedloga i zahtjeva. U takvim prilkama razuman se čovjek uznemiruje i pita: Ali, gdje je istina? Kako ju otkriti, kako ju razlikovati u mnoštvu priopćenja koja nas zapljuskuju.

1.— Svaki događaj ima svoju istinu, s mnogobrojnim pristupima koji se ne mogu uvijek lako shvatiti u svojoj cjelini. Samo zajednički i iskreni napor onih koji daju i primaju vijesti može pružiti jamstvo da će se događaj uočiti u njegovoj cjelovitoj istini.

Ovdje biva očito kako veliko značenje ima širenje vijesti, koje se ne sastoji samo u tome da se objavljuje ono što je neposredno vidljivo, nego se nastoji istražiti kontekst, uzroke i okolnosti pojedinih događaja. Ovaj se rad može donekle usporediti sa znanstvenim istraživanjem u pogledu ozbiljnosti i obveze koju zahtjeva u kritičkoj procjeni izvora, u vjernosti zapaženim podacima i u njihovu cjelovitom prenošenju.

Odgovornost izvjestitelja još je veća ako on mora izvještaju o događaju dodati i svoj sud, što često biva.

2.— To se odnosi, na poseban način, i na vjerske obavijesti, na događaje koje treba procijeniti prema vjerskim vrednotama. Događaj iz vjerskog života ne može se potpuno